

KRONIKA

Najnowszy raport o stanie bezpieczeństwa w górnictwie

Na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego w zakładce „BHP w górnictwie” został opublikowany raport „Ocena stanu bezpieczeństwa pracy, ratownictwa górniczego oraz bezpieczeństwa powszechnego w związku z działalnością górnictwo-geologiczną w 2024 roku”. To ważne kompendium wiedzy kierowane jest do wszystkich podmiotów związanych z szeroko rozumianą branżą wydobywcą.

Publikacja ma charakter cykliczny, znajdziemy w niej najważniejsze informacje o zagrożeniach występujących w zakładach wydobywających kopaliny, trendach wypadkowych, chorobach zawodowych górników i zgonach naturalnych podczas wykonywania pracy, a także o wykorzystaniu zlikwidowanych zakładów górniczych w celach turystycznych, sanatoryjnych i leczniczych oraz działaniach prewencyjnych i represyjnych nadzoru górniczego.

Dokument zawiera ocenę stanu bezpieczeństwa w górnictwie, wpływu działalności górniczej na bezpieczeństwo powszechne, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych oraz stanu ratownictwa górniczego. Ocena ta dokonywana jest w myśl art. 166 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze.

Stan bezpieczeństwa w 2024 r. przedstawiono na tle danych od 2020 r. Największy wpływ na kształtowanie się wypadkowości ogółem w latach 2020–2024 miały wypadki zaistniałe w górnictwie węgla kamiennego. Stanowiły one 85,6% ogółu wypadków w górnictwie. W analizowanym okresie trendy wypadkowości w górnictwie ogółem i w górnictwie węgla kamiennego są analogiczne (spadek wypadkowości, w porównaniu do roku poprzedniego, w 2020 r. oraz wzrosty w latach 2021–2024).

W górnictwie rud miedzi w latach 2020–2022 odnotowano wyraźny spadek wypadkowości ogółem: z 251 wypadków, które zaistniały w 2020 r., do 174 wypadków w 2022 r. Natomiast lata 2023–2024 przyniosły wzrost wypadkowości ogółem: do poziomu 208 wypadków w 2023 r. i 213 w 2024 r.

W latach 2020–2021 ujawnił się trend spadkowy w zakresie łącznej liczby wypadków śmiertelnych i ciężkich (z 29 wypadków zaistniałych w 2020 r. do 22 wypadków w 2021 r.). W 2022 r. odnotowano wzrost łącznej liczby wypadków śmiertelnych i ciężkich (49 wypadków, w tym 33, które zaistniały w związku z katastrofami w JSW S.A. KWK „Pniówek” i w JSW S.A. KWK „Borynia-Zofiówka” Ruch Zofiówka); w 2023 r. liczba wypadków śmiertelnych i ciężkich zbliżyła się do wartości z 2021 r. (odnotowano 23 wypadki). W 2024 r. liczba wypadków śmiertelnych i ciężkich zmniejszyła się do 19, osiągając najniższy poziom w okresie ostatnich 5 lat.

W roku 2024 w związku z zagrożeniami występującymi w górnictwie podziemnym, w ujęciu roku do roku:

- odnotowano taką samą liczbę odprężeń przy jednoczesnym wzroście liczby osób poszkodowanych (25 odprężeń w 2024 r., które skutkowały 36 wypadkami, wobec 25 odprężeń w 2023 r., które były przyczyną 5 wypadków);
- liczba łąpanięc pozostała na tym samym poziomie przy jednoczesnym wzroście liczby osób poszkodowanych (3 łąpanięcia w 2024 r., które skutkowały 48 wypadkami, wobec 3 łąpanięc w 2023 r., które były przyczyną 15 wypadków);
- wzrosła liczba pożarów (13 pożarów w 2024 r. wobec 12 w 2023 r. – w ich wyniku nikt nie doznał obrażeń);
- odnotowano taką samą liczbę zdarzeń związanych z zagrożeniem metanowym (w obydwu latach po jednym zdarzeniu, w wyniku których nikt nie doznał obrażeń).

Rok 2024 przyniósł nieznaczny wzrost liczby wypadków ogółem związanych z zagrożeniem opadem skał ze stropu i/lub ociosów w podziemnych zakładach górniczych – z 215 w 2023 r. (w tym 2 śmiertelnych i 3 ciężkich) do 220 w 2024 r. (w tym 2 śmiertelnych).

W opracowaniu zawarto także informacje dotyczące chorób zawodowych typowych dla branży wydobywczej. W latach 2020–2024 w całym górnictwie stwierdzono łącznie 1992 takie przypadki, z czego największy udział miała pylica płuc (1818 przypadków, tj. ponad 91% wszystkich chorób zawodowych w górnictwie). Najbardziej niekorzystny pod tym względem był 2023 r., kiedy to odnotowano 443 przypadki pylicy (wzrost o ponad 26% w porównaniu z 2022 r.). W ostatnich latach odnotowywany jest wzrost liczby przypadków pylic (głównie azbestowych) stwierdzonych u pracowników byłego Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego. W 2024 r. zarejestrowano 118 przypadków pylic azbestowych, co stanowiło ponad 26% wszystkich pylic, jakie zarejestrowano w górnictwie ogółem. Zdecydowana większość zarejestrowanych w 2024 r. pylic, podobnie jak w latach poprzednich, dotyczyła byłych pracowników kopalń. Pomimo trendu wzrostowego w zakresie zachorowań na pylicę wśród czynnych zawodowo górników w latach 2020–2023, w 2024 r. odnotowano spadek liczby stwierdzonych pylic pracowników czynnych zawodowo o 8 przypadków w porównaniu z rokiem poprzednim.

Szczegółowe informacje o stanie BHP w górnictwie za 2024 rok można znaleźć w pełnej wersji opracowania – do pobrania na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego: www.wug.gov.pl/bhp/stan_bhp_w_gornictwie. Tam również znajdują się raporty z lat poprzednich.

Konferencja „Przyszłość terenów pogórnicznych” już za nami

17 czerwca na Politechnice Śląskiej w Gliwicach odbyła się konferencja „Przyszłość terenów pogórnicznych”, która zgromadziła blisko 200 uczestników. Organizatorem wydarzenia był Wyższy Urząd Górniczy we

współpracy z Państwowym Instytutem Geologicznym – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Wydziałem Górnictwa, Inżynierii Bezpieczeństwa i Automatyki Przemysłowej Politechniki Śląskiej.

Spotkanie otworzył prezes Wyższego Urzędu Górniczego dr inż. Piotr Litwa. Głos zabrali również przedstawiciele współorganizatorów obrad: prof. dr hab. inż. Bożena Skołud – prorektor ds. ogólnych Politechniki Śląskiej w Gliwicach, prof. dr hab. Krzysztof Szamałek – dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego oraz prof. dr hab. inż. Krzysztof Filipowicz – dziekan Wydziału Górnictwa, Inżynierii Bezpieczeństwa i Automatyki Przemysłowej Politechniki Śląskiej.

Konferencja była podzielona na dwie sesje referatowe. Pierwszą moderowali dr inż. Joanna Krasuska (PIG – PIB) i mgr inż. Jarosław Mgłosiek (WUG), a drugą dr hab. inż. Violetta Sokoła-Szewioła (PŚ) i mgr inż. Janusz Orlof (WUG).

Adresatami wydarzenia byli przedstawiciele administracji publicznej, w tym jednostek samorządu terytorialnego, instytucji naukowych oraz wszyscy zainteresowani tematyką związaną z zagospodarowaniem i rewitalizacją terenów pogórznych.

Wiodący cel spotkania stanowiła popularyzacja wiedzy na temat zasobów zgromadzonych w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej WUG, obejmujących dokumentację zlikwidowanych zakładów górniczych, w szczególności podziemnych. Podczas wystąpień podkreślano, że stanowią one ważne źródło informacji wykorzystywane przy planowaniu i ponownym zagospodarowaniu terenów pogórznych, umożliwiające efektywną identyfikację zagrożeń związanych z likwidacją zakładów górniczych, ich uwzględnienie w dokumentach planistycznych, a także właściwe ukierunkowanie działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych. Dzielono się także doświadczeniami w tym zakresie i wskazywano obszary wymagające modyfikacji obowiązujących procedur. Ponadto omówiono zasady dostępu i korzystania z materiałów archiwalnych. Po sesji referatowej, w ramach projektu „Geologia Samorządowa”, odbyło się spotkanie regionalne przedstawicieli Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego z przedstawicielami organów samorządowej administracji geologicznej.

Konferencji towarzyszyła wystawa bogatego zbioru historycznych dokumentów górniczych przygotowana przez Wyższy Urząd Górniczy. Można było zobaczyć

m.in. dawne mapy wyrobisk, plany kopalń oraz szereg innych unikatowych dokumentów, stanowiących cenne świadectwo historii polskiego górnictwa.

Wydarzenie zostało objęte patronatami honorowymi Ministra Klimatu i Środowiska, Ministra Przemysłu, Rektora Politechniki Śląskiej oraz Głównej Komisji Geologii, Miernictwa Górniczego i Ochrony Środowiska przy Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Górniczych. Patronat medialny sprawowały „Trybuna Górnicza”, portal netTG.pl oraz kwartalnik „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”.

Specjalistyczne centrum stanie na straży infrastruktury przemysłowej

23 czerwca trzy instytucje: Państwowy Instytut Geologiczny – PIB, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN oraz Wyższy Urząd Górniczy podpisały w Warszawie porozumienie w sprawie powołania Centrum Wymiany i Analiz Informacji dla Surowców i Georóżnorodności. Zasadniczym celem przedsięwzięcia jest poprawa ochrony infrastruktury przemysłowej kraju przed cyberatakami. Ponadto poprawi ono zdolność do wspólnego reagowania na cyberzagrożenia poprzez ochronę systemów IT/OT w przemyśle surowcowym, wczesne ostrzeganie o zagrożeniach i incydentach, rozwój standardów cyfrowej odporności, edukację i wzmacnianie kompetencji kadr oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii (AI i cyfrowych bliźniaków) w analizie ryzyka.

Porozumienie o powołaniu ISAC SIG to ważny krok w kierunku systemowej ochrony cyfrowej w sektorze geologicznym i wydobywczym, łączącej kompetencje naukowe (w zakresie analizy zagrożeń i metod badawczych), możliwości technologiczne (monitorowanie systemów IT/OT), a także cyfryzację geologii oraz organizację działań (zgodnie z wymogami ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa).

Centrum (ISAC SIG) powstało jako wspólna inicjatywa sektora naukowego, publicznego i przemysłowego. W wydarzeniu uczestniczyli m.in. wicepremier Krzysztof Gawkowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, oraz Główny Geolog Kraju prof. dr hab.

inż. Krzysztof Galos, dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego prof. dr hab. Krzysztof Szamalek, dyrektor Oddziału Górnośląskiego Państwowego Instytutu Geologicznego dr inż. Artur Dyczko oraz prezes Wyższego Urzędu Górniczego dr inż. Piotr Litwa.

Nowość – praktyczne wskazówki na temat bezpiecznej pracy z elektronarzędziami

Na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego cyklicznie publikujemy nowe materiały prewencyjno-szkoleniowe. Właśnie ukazała się broszura opracowana przez Departament Energomechaniczny i Infrastruktury Podstawowej WUG „Wymagania w zakresie stosowania i eksploatacji elektronarzędzi w podziemnych zakładach górniczych”. Prezentuje ona „w pigułce” nowe informacje techniczne oraz wyciąg obowiązujących przepisów, których przestrzeganie stanowi istotny warunek zapewnienia bezpiecznych warunków pracy podczas eksploatacji elektronarzędzi. Uregulowanie zagadnień związanych z ich stosowaniem i eksploatacją w instrukcjach jest jednym z ważnych elementów systemu organizacji pracy w zakładach górniczych. Przyczynia się do ograniczania ryzyka zawodowego oraz podnoszenia poziomu ochrony pracowników.

Broszury i ulotki o tematyce prewencyjnej istotnie wspierają nasze działania nadzorczo-kontrolne na rzecz podnoszenia standardów bezpieczeństwa. Dostęp do aktualnych i specjalistycznych informacji umożliwia wdrażanie najnowszych rozwiązań technicznych, innowacyjnych procedur oraz sprawdzonych dobrych praktyk. Większa świadomość zagrożeń to mniejsze ryzyko wypadków, awarii i przestojów produkcyjnych.

Tę i wiele innych broszur oraz ulotek o charakterze prewencyjno-szkoleniowym można pobrać ze strony internetowej WUG: www.wug.gov.pl/bhp/promocja_bhp_wydawnictwa.

WUG i CIOP-PIB zacieśniają współpracę

28 sierpnia w siedzibie Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego odbyło się uroczyste podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Wyższym Urzędem Górniczym a CIOP-PIB. Sygnatariuszami dokumentu byli prezes WUG Piotr Litwa oraz dyrektor CIOP Agnieszka Szczygielska.

Zgodnie podkreślono, że inicjatywa otwiera nowe możliwości współdziałania w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa zdrowia i ergonomii pracowników w środowisku pracy. Współpraca obu instytucji będzie się koncentrować m.in. na działalności badawczo-rozwojowej w dziedzinach szczególnie istotnych dla BHP w górnictwie, działalności edukacyjnej oraz informacyjno-prewencyjnej. Ponadto strony porozumienia zadeklarowały współdziałanie w organizacji konferencji, seminariów, warsztatów oraz kampanii informacyjnych, zgodnych z profilem ich działalności.

Opracowała: Anna SWINIARSKA-TADLA

Czytaj o nas na:

facebook.com/WyzszyUrzadGorniczy/

linkedin.com/company/wyzszy-urząd-górniczny

- ▶ Do jednych z najczęstszych zagrożeń w górnictwie podziemnym należy zagrożenie zawalowe i oberwaniem się skał ze stropu i/lub ociosów.
- ▶ W latach 2020-2024 w podziemnych zakładach górniczych doszło do 20 zdarzeń związanych z zagrożeniem zawalowym, z czego 16 miało miejsce w kopalniach węgla kamiennego, 3 w kopalniach rud miedzi, a jedno w zakładzie wykonującym drażenie tuneli z zastosowaniem techniki górniczej. Następstwem tych zdarzeń były 3 wypadki śmiertelne (rok 2020 i 2021) i 6 wypadków powodujących czasową niezdolność do pracy.
- ▶ Z kolei w wyniku opadu skał ze stropu i/lub ociosów w podziemnych zakładach górniczych w latach 2020-2024 zaistniało 11 wypadków śmiertelnych oraz 9 wypadków ciężkich.